

Leer

Vraag

Ontmoet

Lees

Doe

Jaarverslag 2023

Heuvellandbibliotheeken

Inhoudsopgave

Bibliotheekwerk: steeds belangrijker

p.3

Heuvellandbibliotheken is ...

p.4

Onze speerpunten

p.5

2023 in vogelvlucht

p.6

De organisatie

p.8

Waardevolle samenwerkingen

p.10

Bijlage jaarverslag 2023

p.11

Bibliotheekwerk: steeds belangrijker

Het bibliotheekwerk mag zich verheugen in toenemende belangstelling van de overheid. Dat leidde afgelopen jaar tot een aanpassing in de Bibliotheekwet vanaf 2025. Gemeenten en provincie hebben 1 januari 2025 een zorgplicht ten aanzien van het bibliotheekwerk, in plaats van de huidige bevorderingstaak. In juni verscheen het rapport 'De Robuuste Bibliotheek, Gids richting een toekomstgerichte bibliotheek in elke gemeente'. De voorbereidingen op de veranderingen hadden vanzelfsprekend grote invloed op het afgelopen bestuurlijke jaar van Heuvellandbibliotheken. Meerjarenbeleid opstellen is momenteel echter nog niet mogelijk. De gemeenten Eijsden-Margraten, Vaals en Valkenburg beraden zich over de invulling van het bibliotheekwerk. Het onderzoek naar mogelijkheden voor schaalvergroting is gestart.

Ook andere maatschappelijke ontwikkelingen betekenen een herwaardering van ons werk. Kinderen lezen minder en hebben er ook minder plezier in. Lezen is echter een basisvaardigheid en nu duidelijk is dat Nederland op dit gebied al vele jaren slecht presteert, trekt de overheid veel geld uit om het onderwijs te helpen bij leesbevordering. Bibliotheken worden expliciet genoemd als belangrijke partner voor scholen. Heuvellandbibliotheken brengt bij gemeenten, scholen en maatschappelijke organisaties het belang en de mogelijkheden onder de aandacht. Dankzij de inmiddels structurele uitwisseling met onze belangrijkste financiers – de gemeenten – ontstond afgelopen jaar duidelijkheid over de gedeelde opgaven. Zowel op personeel gebied, als qua financiën en huisvesting was 2023 echter een uitdagend jaar.

Gezien het budget waarover onze bibliotheek beschikt, is het vooralsnog niet mogelijk voluit in te zetten op de belangrijke maatschappelijke opdrachten van 'De Robuuste Bibliotheek': bijdragen aan een geletterde samenleving, aan participatie in de informatiesamenleving en aan leven lang ontwikkelen. Er waren bovendien diverse wisselingen in ons kleine team, mede veroorzaakt door het veelal projectmatige karakter van initiatieven en het beperkte aantal uren dat gefinancierd kan worden.

Voor de herkenbaarheid van de 'bieb' maar ook voor het organiseren van het bibliotheekwerk blijft huisvesting een belangrijk thema. Met name in Eijsden-Margraten is de urgentie hoog: de bibliotheek heeft in Eijsden drie locaties voor jeugd, volwassenen en leeszaal, waarbij de locatie voor de jeugd al enkele jaren sterk onder druk staat. Een definitieve oplossing laat nog op zich wachten.

We kunnen ons inmiddels wel verheugen op de nieuwe bibliotheek in Berg en Terblijt, waarvoor de plannen het moment van uitvoering naderen.

Heuvellandbibliotheken kijkt terug op een jaar waarin enkele vaste waarden van de bezetting, waaronder de directeur, afscheid namen. We danken hen voor de vele jaren waarin zij zich hebben ingezet voor 'de bieb'. Zelf treed ik terug als voorzitter, maar ik blijf actief binnen het bestuur. Ik ben verheugd te kunnen melden dat Martin Eurlings bereid is per 1 februari 2024 mijn rol als voorzitter over te nemen. Het vernieuwde team en bestuur wens ik de wijsheid en gedrevenheid toe die nodig zijn te midden van de vele nieuwe ontwikkelingen die afkomen op het bibliotheekwerk.

Bert Dauven,
Bestuursvoorzitter
Stichting Heuvellandbibliotheken

Heuvellandbibliotheken is ...

... een middelgrote bibliotheekorganisatie met 5 vestigingen in 3 gemeenten.

9

+

1

+

120

Medewerkers voor 5,7 FTE

- 1 operationeel manager
- 4 Locatieverantwoordelijken
- 1 Projectmedewerker
- Aanpak Laaggeletterdheid & Basisvaardigheden
- 1 Managementondersteuner
- 1 Specialist Jeugd & Onderwijs
 - 1 Leesconsulent
 - 1 Projectleider IDO

Directeur
voor 8 uur per week

Vrijwilligers

Zij werken dagelijks ...

... aan de bibliotheektaken. We hebben gelukkig hulp van 120 geweldige vrijwilligers en waar mogelijk werken we samen met andere bibliotheken, de gemeentelijke overheid, maatschappelijke en culturele organisaties en scholen.

Onze speerpunten

Jeugd

Lekker lezen! Dat is waar de specialist Jeugd & Onderwijs beleid op ontwikkelt en waar de Leesconsulent in rechtstreeks contact met scholen aan werkt. Het leidde tot de volgende activiteiten:

- dBos op 4 scholen in Eijsden-Margraten en 1 school in Valkenburg. Vanaf 2024 ook op 3 scholen in Vaals.
- Leesbevorderingsprogramma 'Leesoffensief' werd afgesloten met een podcast.
- Voorleesuurtertjes.
- Voorleeswedstrijd.
- Lesbrieft voor de Dag van het Sprookje op 7 juli.
- Kinderboekenweek rond het thema 'Bij Mij Thuis' met een poppenkastvoorstelling in de bibliotheek in Valkenburg.
- Schoolbezoeken met auteur Li Lefébure in de Week van Lezen en Schrijven.
- 7 scholen die meededen aan de Leesestafette op 15 september (Limburgs Kwartiertje).
- Speurtocht 'Vos & Haas' in alle bibliotheek locaties.
- Boekstartdag in bibliotheek Margraten op 3 juni 2023.
- Boekstart-activiteiten op verschillende momenten en locaties: Muziek op schoot, Babygebaren, Voorlezen met gebaren, Knuffelgym.
- Nieuwsbrief naar alle basisscholen in de regio over het aanbod van Stichting Heuvellandbibliotheken met activiteiten (in de klas), boekentips en algemene informatie over de bibliotheek.
- Samenwerking met de consultatiebureaus in Valkenburg, Eijsden, Margraten en Vaals (o.a. door de bibliotheek ingerichte boekenhoekjes met geschikte boekjes, informatie voor ouders en uitnodiging voor actuele activiteiten).

Laag-geletterdheid

Wij organiseren verschillende activiteiten en projecten om mensen te helpen die moeite hebben met taal, lezen, schrijven of digitale vaardigheden. Plezier in lezen, mediavaardigheid en taalbeheersing ondersteunen we door:

- De Week van Lezen en Schrijven. Doel: meer bekendheid geven aan laaggeletterdheid. Dat gebeurde onder meer door de Escapekoffer in te zetten. Daarmee ervaren mensen hoe frustrerend het is om taal niet te kunnen begrijpen.
- Partnerschap in de Coalitie Laaggeletterdheid Maastricht Heuvelland.
- Cursus Beeldbellen voor ouderen: laagdrempelige bijeenkomsten over het gebruik van de smartphone.
- Taalcafé voor volwassen inwoners en statushouders, gerund door vrijwilligers. Heuvellandbibliotheken faciliteert de Taalcafés in Valkenburg en Vaals.
- Pilotproject Empowerment voor langdurig werkzoekenden.
- Inloopsprekuren in samenwerking met Seniorweb: iedereen kan met vragen over de laptop, smartphone en pc terecht.

Onze speerpunten

Informatiepunt
Digitale
Overheid
(IDO)

Digitale vaardigheid is voor elke inwoner van Nederland steeds belangrijker in het contact met de overheid. Sinds 2022 worden daarom zogenaamde IDO's – Informatiepunt Digitale Overheid - ingericht bij bibliotheken. Gemeenten ontvangen hiervoor IDO-gelden.

Hoewel de subsidieperikelen nog niet allemaal verholpen zijn, is het gelukt om op elke vestiging, met uitzondering van Berg en Terblijt, een IDO in te richten. De projectleider heeft in 2023 het netwerk in kaart gebracht en de vrijwilligers zijn opgeleid. Iedere inwoner van Eijsden-Margraten, Vaals en Valkenburg kan bij de IDO's terecht met vragen over de digitale overheid. Wij communiceren daarover onder de noemer 'Spreekuur Hulp bij websites overheid'. We zien dat steeds meer mensen de weg vinden naar de IDO's.

Het IDO behelst twee zaken. Enerzijds kunnen inwoners hier terecht met vragen over de digitale overheid. Anderzijds worden inwoners digitaal vaardiger gemaakt met het aanbod van Klik & Tik en/of Digisterker cursus. De eerste cursus Klik & Tik startte 17 januari 2023 in Vaals. Valkenburg volgde in mei en Eijsden en Margraten in november. In Vaals en Valkenburg is ook de cursus Digisterker aangeboden.

'Ik durfde vragen te stellen en voelde me veilig'

Een aanvulling op de IDO spreekuren werd gevonden in de Belastingspreekuren. Hiervoor is de samenwerking met Stichting First Fiscaal Recht (SFFR) opgezet. Vier spreekuren in november 2022 waren een pilot.

De eerste Belastingspreekuren werden als waardevol ervaren en goed ontvangen. Na de succesvolle pilot en het aanscherpen van procedures hebben in de bibliotheken in Vaals en Valkenburg in de maanden februari tot en met juni, elke tweede vrijdag van de maand, Belastingspreekuren plaatsgevonden. In de maanden oktober, november en december zijn de belastingspreekuren één keer per maand georganiseerd in de bibliotheek in Margraten en Valkenburg.

2023 in vogelvlucht

Januari

De Week van de Lieve Briefjes was een groot succes.
17 januari: eerste cursus Klik & Tik in Vaals

Februari

Sollicitatiegesprekken voor de nieuwe
locatieverantwoordelijke Valkenburg
en specialist Jeugd & Onderwijs

Maart

16 maart: opening IDO Vaals.
Boekenweek met actie voor nieuwe leden.

April

Start nieuwe locatieverantwoordelijke
Valkenburg en specialist Jeugd & Onderwijs.

Mei

Nieuwe brochure met overzicht van de verschillende
abbonementen. Op 26 mei wordt het eerste steentje
geplakt op de Social Sofa van Stichting Valkenbergse
Dictionair. Het ontwerp met als titel 'Laot diech
verwóndere' is gemaakt door Elly van de Sande. De
steentjes worden door een groep vrijwilligers in de bieb
in Valkenburg geplakt.

Juni

3 juni organiseerden we een gezellige Boekstartdag in
de bibliotheek van Margraten. De jaarlijkse dag voor
de vrijwilligers vindt plaats bij Centre Céramique in
Maastricht, gevolgd door een borrel. Ook worden de
jubilarissen gehuldigd.

Juli

7 juli: de Dag van het Sprookje. We ontwikkelden een
lesbrief voor basisscholen. De bibliotheek van Berg en
Terblijt kreeg het predicaat 'brons' vanwege de goede
toegankelijkheid voor iedereen.

Augustus

Aankondiging van de prijsverhoging van abonnementen
vanaf 1 september. Voor bestaande leden gaat de
prijsverhoging in op 1 januari 2024.

September

Week van lezen en schrijven met een hapjesavond.
14 september: ondertekening Convenant
Bondgenootschap Basisvaardigheden Maastricht
Heuvelland 2023-2026.

Oktober

Kinderboekenschrijver Li Lefébure bezoekt scholen.
Heuvellandbibliotheken werd als een van de eerste
bibliotheken ge-audit volgens een nieuwe norm. Er moeten
nog enkele punten worden opgepakt.

November

Onthulling Social Sofa.

December

Afscheid directeur Marc Rodenburg en terugtreden
bestuursvoorzitter Bert Dauven.

De organisatie

De vrijwilligers

Ruim honderd vrijwilligers zorgen dat bezoekers op alle locaties gastvrij worden ontvangen. Elke vestiging heeft een eigen team met mensen die de uitleen begeleiden, de locatie gezellig inrichten, boeken opruimen, technische klussen uitvoeren of ondersteunen bij activiteiten. De locatieverantwoordelijke is het aanspreekpunt voor het plaatselijke team.

2023 startte met de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie.

Elke locatieverantwoordelijke zorgt één keer per jaar voor een gezellige lunch met de eigen groep vrijwilligers. In juni ging de jaarlijkse, altijd educatieve én gezellige vrijwilligersdag naar Centre Céramique, waar een rondleiding plaatsvond. Vooraf werden de jubilarissen gehuldigd met een speech, bloemetje en bijpassend aandenken van mergel. De dag werd afgesloten met een gezellige borrel in het centrum van Maastricht.

Het vrijwilligersbeleid krijgt in het kader van de uitgebreide governance code een update. Documenten als de vrijwilligersovereenkomst, gedragscode, geheimhoudingsverklaring en sleutelovereenkomst worden aangepast. Naast het team van vrijwilligers die de uitleen in de vestigingen verzorgen, is het aantal vrijwilligers in 2023 flink gegroeid met de vrijwilligers voor het IDO.

Het (vrijwillige) bestuur

Dhr. Bert (H.M.L.) Dauven - voorzitter
Dhr. Dré (A.W.M.) Renkens - penningmeester
Mw. Nicole (N.W.L.) Dauss - secretaris
Mw. Anouk (A.J.J.M.) Houben - bestuurslid
Mw. Meltem (M.) Schelling-Sirtmac - bestuurslid tot juni 2023

Het bestuur overlegde in zes keer. In maart waren ook de wethouders van de gemeenten Eijsden-Margraten, Vaals en Valkenburg uitgenodigd. Per gemeente werden de ontwikkelingen besproken.

Daarnaast waren de vaste punten op de agenda: de speerpunten, de financiële stand van zaken, personeelszaken, ledenwerving en de aanpassingen die nodig zijn in het kader van de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR). In het verlengde van de WBTR wordt er gewerkt aan verschillende aspecten van de vernieuwde Governance Code.

De professionals

Het vaste team bestond in 2023 uit 10 medewerkers. Zij vervulden de volgende functies.

De directeur is voor twee dagdelen per week gedetacheerd vanuit Centre Céramique. Hij onderhoudt de contacten met de gemeenten en het bestuur en is verantwoordelijk voor het beleid.

De operationeel manager onderhoudt de in- en externe contacten, verzorgt de financiën en personele en facilitaire zaken.

Het bestuur, de directeur en operationeel manager worden ondersteund door de managementondersteuner. Zij organiseert en notuleert alle vergaderingen, voert het attentiebeleid uit en ziet toe op de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en verzekeringen.

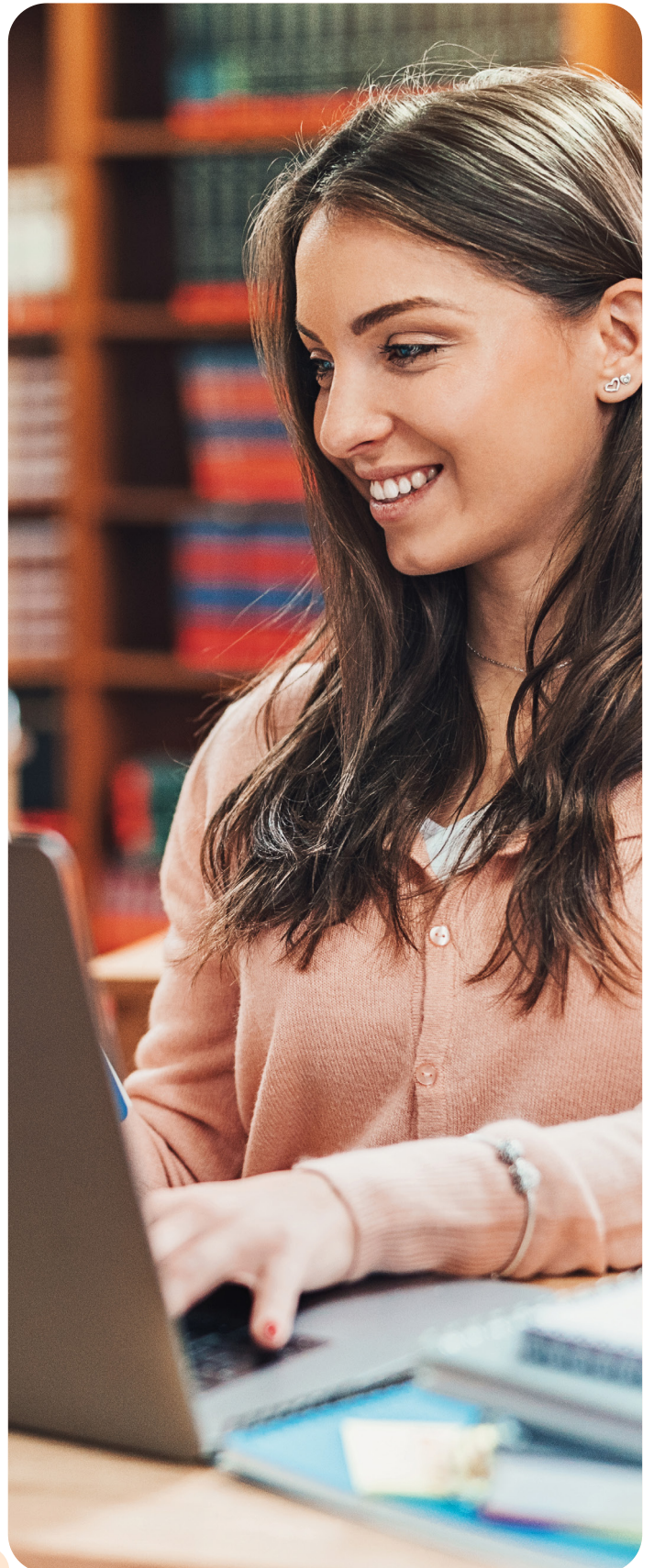
De managementondersteuner heeft ook de rol van projectmedewerker Aanpak Laaggeletterdheid & Basisvaardigheden. In deze rol verzorgt ze de ondersteuning en afhandeling van de projecten 'Empowerment' en de cursus Beeldbellen.

De vier locatieverantwoordelijken begeleiden de vrijwilligers, zijn verantwoordelijk voor de uitleen, organiseren activiteiten en werken aan leesbevordering.

Op 1 april startte een nieuwe specialist Jeugd & Onderwijs. Zij stippelt het beleid op het gebied van Jeugd & Onderwijs voor de stichting uit en onderhoudt op dit gebied de contacten. De leesconsulent bezoekt de scholen en biedt activiteiten aan.

De projectleider IDO organiseert alles omtrent de IDO spreekuren en de cursussen Klik & Tik en Digisterker op alle locaties.

Vanwege de beperkte professionele capaciteit is het niet mogelijk de vele ideeën voor projecten en activiteiten, die voor de speerpunten mogelijk en nodig zijn, op te zetten en uit te voeren.

Waardevolle samenwerkingen

De bibliotheek- en boekenwereld

Heuvellandbibliotheken kan aansluiten bij activiteiten en kennis en ervaring uitwisselen met collega's van andere bibliotheken, waaronder de bieb van Meerssen en Kerkrade. Ook zijn er verschillende ondersteunende organisaties zoals de nationale KB, Bnetwerk en Cubiss. Centre Céramique leverde een directeur voor twee dagdelen per week. Bovendien maken we gebruik van diensten rond collectievorming en Glds, een database voor basisvaardigheden. Voor landelijke acties zoals de Kinderboekenweek (4 t/m 15 oktober) en Nederland Leest (november) bestellen we promotiemateriaal bij Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB).

Gemeenten

Met ambtenaren en wethouders van Eijsden-Margraten, Vaals en Valkenburg vindt overleg plaats over belangrijke ontwikkelingen, de huisvesting, onze maatschappelijke functie en de bijbehorende financiering. Dat heeft onder andere geleid tot de inrichting van de IDO's in alle vestigingen, behalve Berg en Terblijt. In 2023 konden ook afspraken gemaakt worden over een verhoging van de subsidie per inwoner.

Maatschappelijke organisaties

Onze samenwerking met consultatiebureaus, kinderopvang en Trajekt is belangrijk om aandacht te vragen voor het voorlezen aan jonge kinderen. Rond laaggeletterdheid zijn er contacten met Stichting Lezen en Schrijven. In nauwe samenwerking met de vrijwilligers van het Sociaal Centrum in Eijsden faciliteren wij op die locatie de leeszaal en het Informatiepunt Digitale Overheid. Trajekt Maatschappelijk Werk is een vaste gebruiker van ruimte in de Valkenburgse bibliotheek. Het Beeldarchief Valkenburg is gevestigd in de bibliotheek van Valkenburg. Kunstkring Henri Jonas exposeert het hele jaar door in de bibliotheek in Valkenburg en heeft hier ook haar vergaderlocatie.

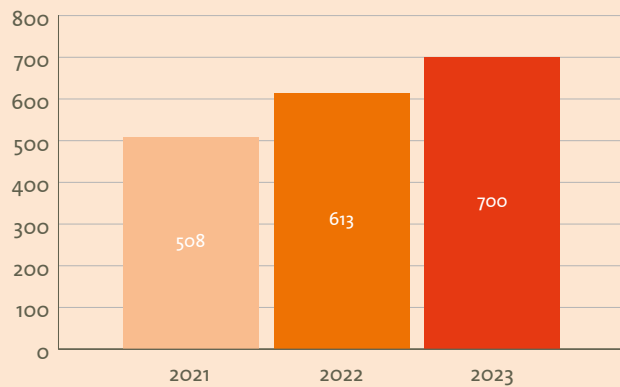
Scholen

Het onderwijs in ons verzorgingsgebied kan rekenen op onze ondersteuning op het gebied van lezen. Daarvoor faciliteren wij het concept 'de Bibliotheek op School', dBos. Een dBos vraagt van scholen financiële en personele inzet. De specialist Jeugd & Onderwijs onderhoudt de contacten. De leesconsulent organiseert, verzorgt en begeleidt activiteiten.

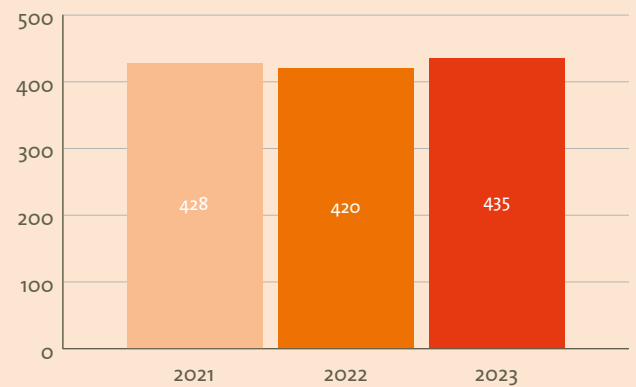
Bijlage jaarverslag 2023

Gebruik Online Bibliotheek vanaf 2021

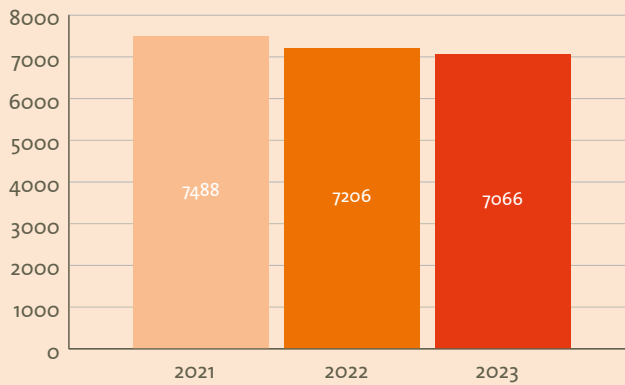
Aantal accounts

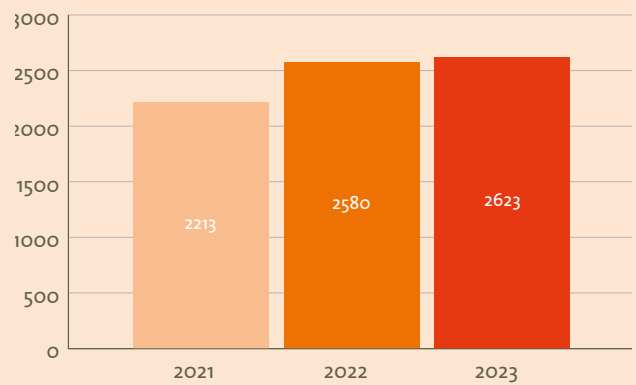
Aantal actieve accounts

Aantal uitleningen E-books

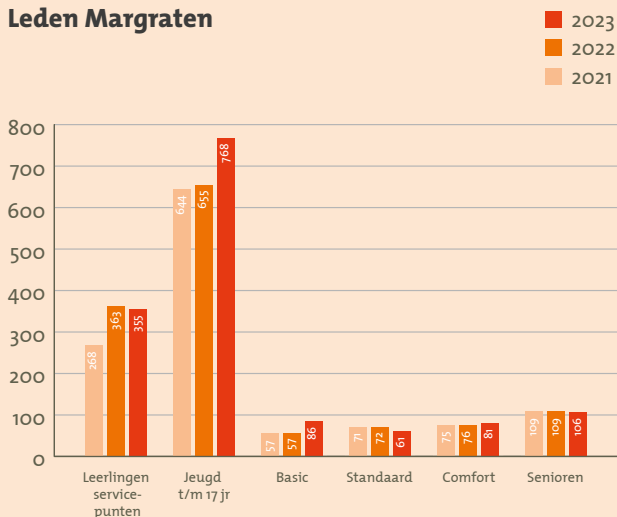

Aantal uitleningen Luisterboeken

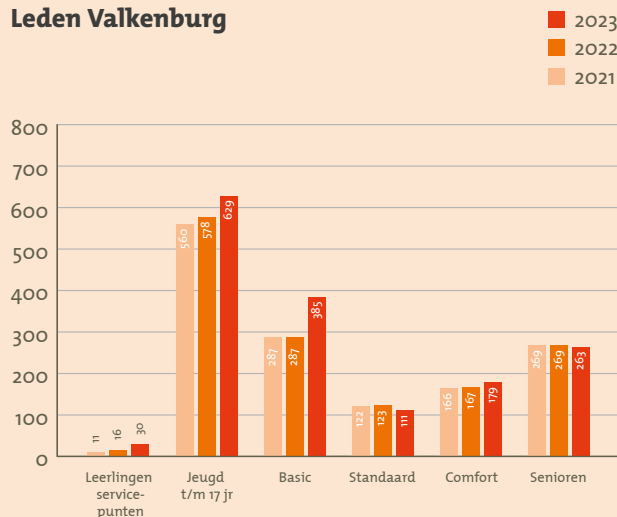

Ontwikkeling abonnementen Heuvellandbibliotheken vanaf 2021

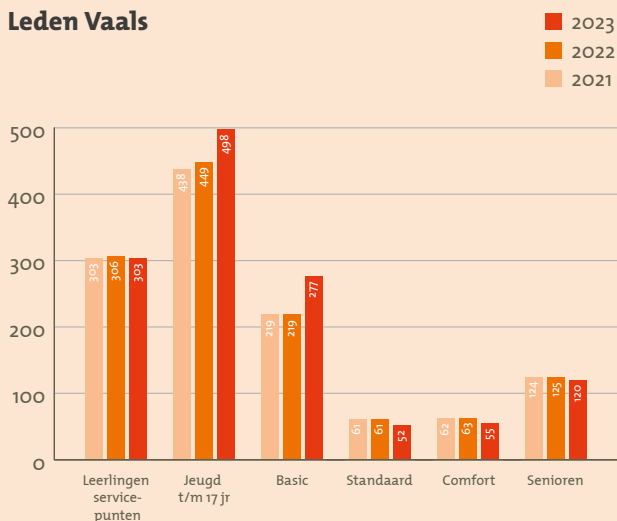
Leden Margraten

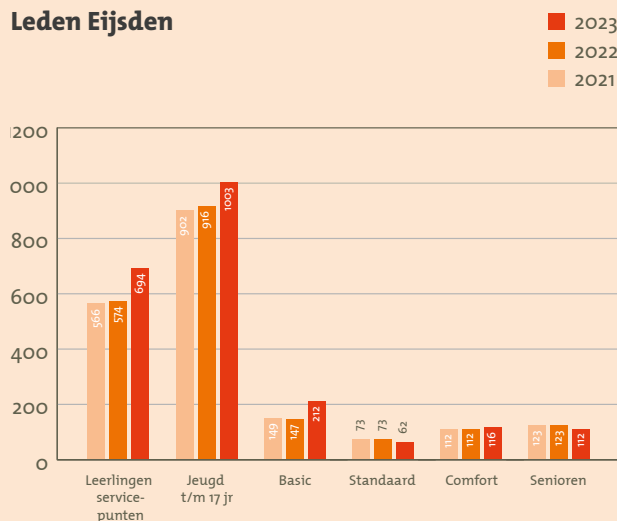
Leden Valkenburg

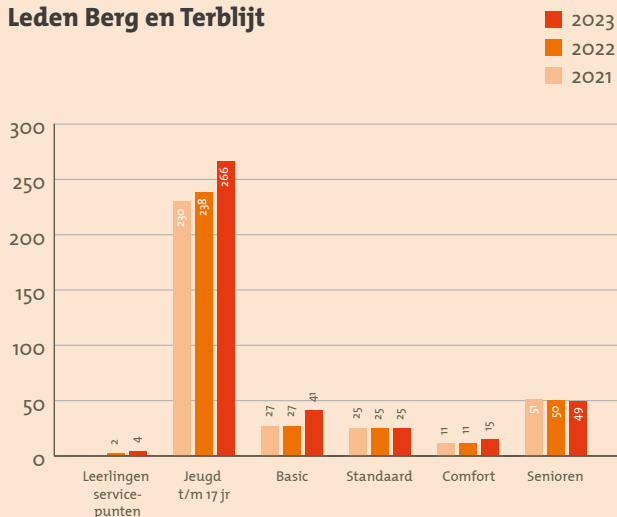
Leden Vaals

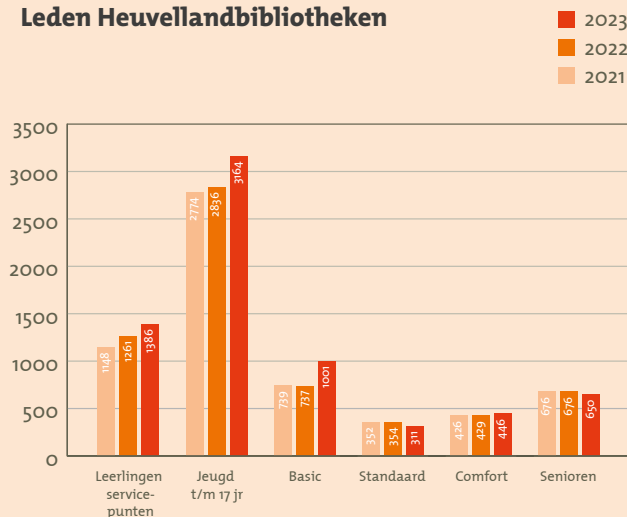
Leden Eijsden

Leden Berg en Terblijt

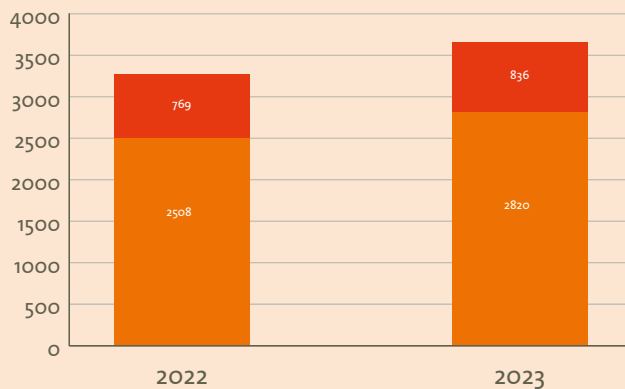
Leden Heuvellandbibliotheken

Leden per gemeenten Heuvellandbibliotheken vanaf 2022

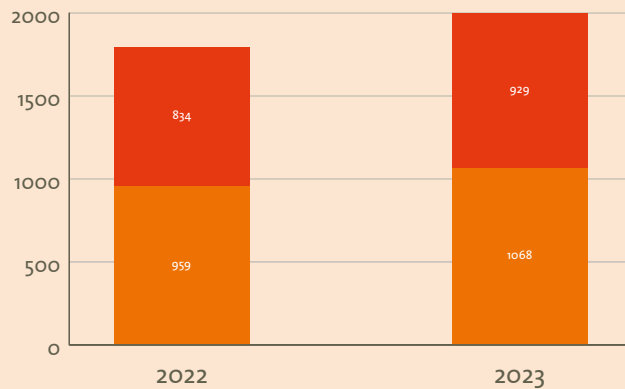
Leden Eijsden-Margraten

■ Volwassenen
■ Jeugd

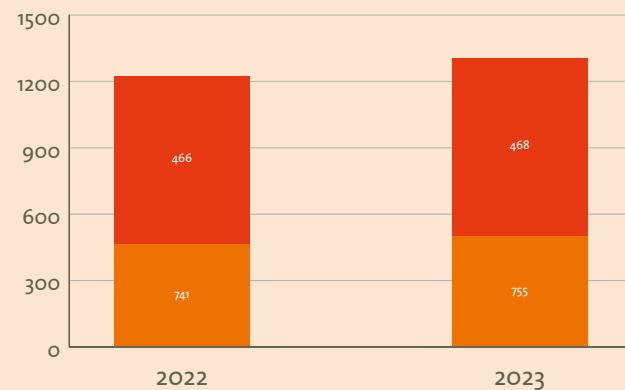
Leden Valkenburg

■ Volwassenen
■ Jeugd

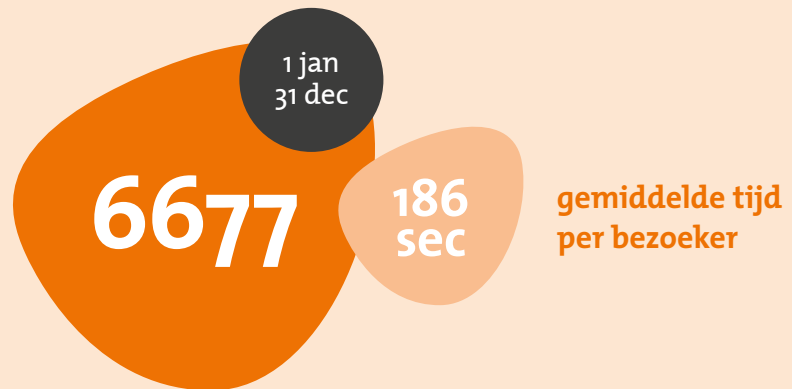

Leden Vaals

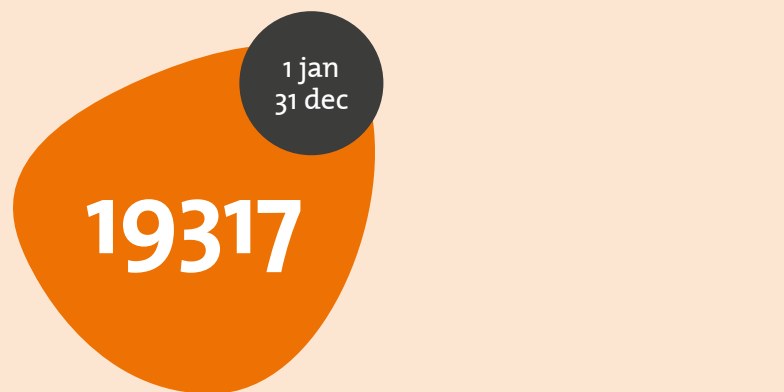
■ Volwassenen
■ Jeugd

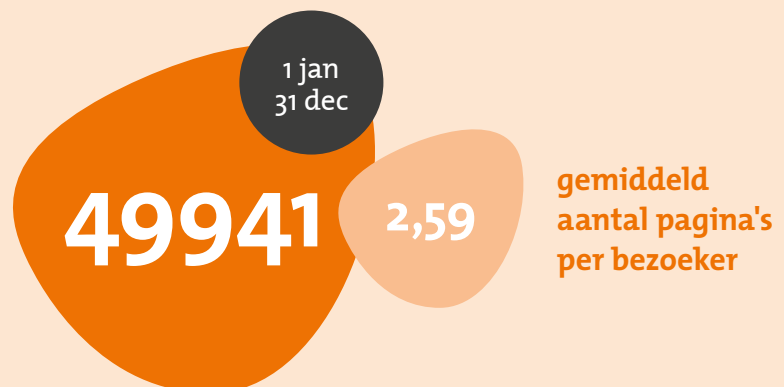
Views en bezoekers website 2023

aantal bezoekers

website bezocht

aantal pagina's bekeken